

ΠΕΡΙ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Σύνχρημα καὶ τίτλος· ἰδί σελ. 128.

II

Χρησιμότης καὶ θλασθερά ἐπιτροπῆ τοῦ γάλακτος ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅποσῃ χαρὰν αἰσθάνεται τις, καλοὶ μου ἀναγνώσται καὶ ἀναγνώστριαι, ὅταν διανοῆται ὅτι θὰ ἐπανίδῃ προσφιλές ἄτομον! Ἡ ἀνάμνησις τῆς ιδέας ταύτης διεγείρει τὸν νοῦν, συγκινεῖ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τότε ἡ χαρὰ παρίσταται ζωγραφικωτάτη εἰς τὸ πρόσωπον τούτου. Ἴσως σεῖς ἐλάβατε ἀφορμὴν νὰ δοκιμάσητε πλειότερον ἐμοῦ τὴν ἀπλὴν ταύτην συναίσθησιν, (ἢ τοῦλάχιστον εὐχομαι νὰ δοκιμάζητε τὴν χαρὰν συνήθως), καὶ μάλιστα τινες ἐξ ὑμῶν ἀνεγνώσατέ ποτε εἰς τὸ Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον ποῖος εἶναι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ ἀδιάρρηκτος δεσμός μεταξὺ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τοῦ συναισθανομένου. Τὴν συναίσθησιν ταύτην αἰσθάνομαι καὶ ἐγὼ σήμερον, ὅταν διανοοῦμαι ὅτι συναντῶ πάλιν ὑμᾶς μετὰ τινὰ χρόνον ἀπουσίας· καὶ ἡ χαρὰ αὕτη, διεγείρουσα τὸν νοῦν μου, πιστεύω ὅτι θὰ μὲ καταστήσῃ ἱκανὸν νὰ τηρήσω ἀλληλουχίαν τῶν γνώσεων τὰς ὁποίας περιγράφω, ζωγραφιζομένη δὲ εἰς τὸ πρόσωπόν μου, ἐλπίζω ὅτι θὰ ἀντανακλάται ἐφ' ὑμῶν καὶ θὰ σᾶς καθιστᾷ ἐπιτηδεύουσιν νὰ τηρήσητε ζωηρὰν τὴν εἰκόνα τῶν περιγραφομένων.

Α') Ὅταν λαμβάνητε τὴν πρώτην κυαθίσκον γάλακτος, εἰσάγετε εἰς τὸν στόμαχον ὑμῶν πάντα τὰ συστατικά τούτου, τὰ τε ὀργανικὰ τὰ περικλειόμενα ἐντὸς τῶν γαλακτοσφαιρίων καὶ τὰ διαλελυμένα εἰς τὸν ὄρρον, ὡς καὶ τ' ἀνόργανα τὰ διαλυτὰ εἰς τὸν ὄρρον τούτου. Ἀμα δὲ τὸ γάλα τοῦτο φθάσῃ εἰς τὸν στόμαχον, καὶ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ τοῦ στομάχου ὑμῶν αὐτῶν, πάσχει τὰς αὐτὰς μεταβολὰς εἰς ἃς ὑποβάλλεται ἐκτὸς τοῦ στομάχου τεχνηέντως διὰ τῆς πυτίας τῶν ἀμνῶν, ἢτοι ἢ μὲν τυρία (καὶ τὸ ὀλίγον λεύκωμα) αὐτοῦ πήγνυται, καὶ σχηματίζει τὸν ἐγκλειόντα τὸ βούτυρον χλωρὸν τυρὸν, τὰ δὲ λοιπὰ τούτου συστατικά ἐκθλίβονται καὶ διαχέονται εἰς τὸν στόμαχον ὡς τυρόγαλα.

Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἰδοὺ τί συμβαίνει ἐν τῷ στομάχῳ. Τὸ μὲν τυρόγαλα, περιέχον τὸ γαλακτικὸν ζάκχαρον καὶ τ' ἀνόργανα ἅλατα διαλελυμένα ὁμοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, εἰσδύει εἰς τὰς φλέβας τοῦ στομάχου καὶ ἐκεῖ μίγνυται μετὰ τοῦ κυκλοφορουμένου ἐντὸς αὐτῶν αἵματος, προικίζον οὕτω τὸ αἷμα διὰ νέων ἀνοργάνων ἁλάτων καὶ τινος ποσότητος γαλακτικοῦ ζάκχαρου· ὁ δὲ χλωρὸς τυρὸς, ἐνέχων καὶ τὸ βούτυρον τοῦ

γάλακτος, ἀρχεται θαμνηδὸν ἀπὸ τῆς περιφέρειας πρὸς τὸ κέντρον ν' ἀναδιαλύηται διὰ τῆς ἐπιδράσεως ἀφθονωτέρου γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ νὰ μεταβάλληται εἰς γαλακτώδη τινα μάζαν, ἣτις τότε εἰσδύει θαμνηδὸν (τῇ βοηθείᾳ μάλιστα τῆς χολῆς τῆς σαπυνοποιούσης τὸ βούτυρον) εἰς τὰ λεπτότατα λυμφατικά ἀγγεῖα, ἀπ' αὐτῶν μεταβαίνει εἰς τοὺς κορμούς τῶν λυμφατικῶν ἀγγείων καὶ ἐκεῖθεν χύνεται εἰς τὰς μεγάλας φλέβας, ἔνθα μίγνυται μετὰ τοῦ αἵματος καὶ προικίζει αὐτὸ διὰ μεγίστης ποσότητος τυρίας καὶ λίπους, μικροτέρας δὲ λευκώματος.

Ἀφοῦ δὲ φθάσῃ τὸ αἷμα τοῦτο εἰς τὸ δεξιὸν ἡμμόριον τῆς καρδίας καὶ ἐκεῖθεν ἐξακοντισθῇ εἰς τοὺς πνεύμονας, τὰ συστατικά τοῦ γάλακτος χωρίζονται εἰς τρία διάφορα τμήματα, ἀναλόγως τῆς ἐνεργείας αὐτῶν. Καὶ τοῦ πρώτου τριτημορίου, τοῦ συνισταμένου ἐκ τοῦ γαλακτικοῦ ζάκχαρου καὶ τοῦ βουτύρου καὶ τοῦ κληθέντος πνευστικῆ καὶ θερματικῆ τροφῆ, τὸ γαλακτικὸν ζάκχαρον ἀποσυντίθεται ἐν τοῖς πνεύμοσι διὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ εἰσπνεομένου ἀέρος καὶ μεταβάλλεται εἰς ὕδωρ καὶ ἀνθρακικὸν δξυ, σώματα τὰ ὁποῖα ἐξέρχονται διὰ τῆς ἐκπνοῆς ὑμῶν, μίγνυται μετὰ τοῦ ἀέρος καὶ χρησιμεύουσι πρὸς τὴν ἀναπνοὴν τῶν φυτῶν· τὸ δὲ βούτυρον μεταβάλλεται εἰς λίπος καὶ τότε μεταβαίνει μετὰ τοῦ αἵματος εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς ἅπαν τὸ σῶμα, ἐφεξῆς ἐξέρχεται τῶν ἀγγείων, κατατίθεται εἰς τὰ διάφορα ὄργανα αὐτοῦ καὶ μάλιστα ὑπὸ τὸ δέρμα καὶ χρησιμεύει ὡς κακὸς θερμαγωγὸς πρὸς διατήρησιν τῆς ἀναπτυσσομένης ἐν τῷ σώματι ζωικῆς θερμότητος. Τὸ δεύτερον τριτημορίον, τὸ συνιστάμενον ἐκ λευκώματος καὶ τυρίας καὶ τὸ ὠνομασθὲν ἰδίως θρεπτικῆ καὶ πλαστικῆ τροφῆ, μεταβάλλεται εἰς τοὺς πνεύμονας καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ποιότητα ἢτοι εἰς λεύκωμα καὶ ἰνία, εἶτα διαπέμπεται μετὰ τοῦ αἵματος εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς ἅπαν τὸ σῶμα, ἐκεῖ δὲ ἐξέρχεται τῶν αἰμοφόρων ἀγγείων, εἰσδύει ἐντὸς τῶν μικροτάτων μορίων τοῦ σώματος, καὶ τότε χρησιμεύει τὸ μὲν λεύκωμα πρὸς τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν ἐφθαρμένων διὰ τοῦ χρόνου μορίων αὐτοῦ, ἢ δὲ ἰνία πρὸς τὴν διάπλασιν νέων, ἢ ἐν ἄλλαις λέξεσι, τὸ μὲν λεύκωμα πρὸς τὴν ἰσχὺν ἢ δὲ ἰνία πρὸς τὴν αὔξησιν ἡμῶν. Τὸ τρίτον τέλος τριτημορίου, τὸ συνιστάμενον ἐκ τῶν ἀνοργάνων ἁλάτων τῶν διαλελυμένων ἐν τῷ ὕδατι καὶ τὸ κληθὲν ἀνόργανος θρεπτικῆ καὶ πλαστικῆ τροφῆ, οὐδῶλος μεταβάλλεται εἰς τοὺς πνεύμονας, ἀλλὰ μεταβαίνει εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς ἅπαν τὸ σῶμα, τότε δὲ ἡ μὲν φωσφορικὴ τίτανος συμβάλλει εἰς τὴν διάπλασιν τῶν ὀστέων, τὸ φωσφορικὸν νάτρον καὶ κάλι εἰς τὴν διάπλασιν τῶν ὀργάνων, τὸ χλωριούχον κάλι εἰς τὴν διάπλασιν τῶν μυῶν κτλ.

1. Νοῦς καὶ Καρδία, ὑπὸ Κ. Π. Δηλιγιάννη, εἰς Ἀσωπίου Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον, 1873, σ. 392.

Ἐκ τῶν γνώσεων τούτων γίνεται δῆλον! 1° Ὅτι τὸ γάλα εἶναι σύνθετος τροφή, συνισταμένη ἐκ θερμαντικῶν, θρεπτικῶν ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων οὐσιῶν, ἐν ᾗ αἱ λοιπαὶ τοῦ ἀνθρώπου τροφαὶ, αἱ μὴ προποιοιθῆσαι διὰ τῆς μαγειρικῆς, εἰσὶν ἀπλαῖ τροφαὶ, ἀποτελούμεναι ἐκ μιᾶς τῶν οὐσιῶν τούτων, εἴτε τῶν θερμαντικῶν ὡς αἱ ἐλαῖαι, εἴτε τῶν θρεπτικῶν ὡς ὁ ἄρτος καὶ τὸ κρέας, εἴτε τῶν ἀνοργάνων ὡς τὰ ἐν τῷ ὕδατι διαλυμένα ἅλατα· ἐπειδὴ δὲ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πολυσύνθετος αὕτη μηχανή, φθειρομένη καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἔχει ἀνάγκην πρὸς ἐπιδιόρθωσιν αὐτῆς ἀπασῶν τῶν οὐσιῶν τούτων, αἵτινες τὴν ἀπαρτίζουσιν, ὁ ἄνθρωπος ἀναγκάζεται νὰ λαμβάνῃ ὡς τροφήν εἰς μὲν τὴν μικρὰν αὐτοῦ ἡλικίαν μόνον τὸ γάλα, τὸ περιέχον ἅπαντα τὰ εἶδη τῶν οὐσιῶν τούτων, εἰς δὲ τὰς μετὰ ταῦτα ἡλικίας αὐτοῦ τριπλᾶς τροφάς (ἄρτον, προσόψημα καὶ ὕδωρ.) 2° Ὅτι τὸ γάλα περιέχει τὰ πρὶα ταῦτα εἶδη τῶν τροφῶν εἰς διάφορον ποσόν, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ τρεφομένου ζώου· οὕτω τὸ βούτυρον τοῦ γάλακτος εἶναι ἄφθονον, σχετικῶς πρὸς τὸ λίπος τῶν θερμαντικῶν τροφῶν τῶν παραλαμβανόμενων ὑπὸ τῶν ἀνεπτυγμένων, καὶ πάλιν τοῦτο εἶναι ἀφθονώτερον εἰς τὸ γάλα τῆς προβάτου, αἰγὸς καὶ ἀγελάδος ἢ εἰς ἐκεῖνο τῆς γυναικὸς καὶ τῆς ὄνου, καὶ μᾶλλον ἄφθονον κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας, ὀλιγώτερον δὲ κατὰ τοὺς ἐπιόντας· ἐπίσης ἡ τυρία καὶ τὰ ἅλατα εἶναι ὀλιγώτερα εἰς τὸ γάλα τῆς ὄνου καὶ ἐκεῖνο τῆς γυναικὸς, πλείωτερα δὲ εἰς τὸ γάλα τῆς προβάτου, αἰγὸς καὶ ἀγελάδος, καὶ πάλιν ταῦτα σαθμηδὸν ἐπαυξάνουσι, προσβινοῦσης τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θηλάζοντος βρέφους κατ' εὐθὺν λόγον πρὸς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βούτυρου. 3° Ὅτι τὸ γάλα τῆς γυναικὸς, μολονότι εἶναι διάφορον τοῦ γάλακτος τῶν λοιπῶν ζώων, ἔλλειπον δύναται ν' ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τούτου, ὅταν ἀπὸ μὲν τοῦ γάλακτος τῆς αἰγὸς ἀφαιρέσῃ τις τεχνιέντως τὸ ἡμισυ βούτυρον, εἰς δὲ τὸ γάλα τῆς προβάτου καὶ ἀγελάδος προσθέσῃ 3 ἢ 5 τοῖς ἑκατὸν ὕδωρ καὶ γλυκάνη πάντα ταῦτα διὰ ζαχαροῦ.

Ἐκτὸς τούτων παρατηροῦμεν ὅτι τὸ βούτυρον τοῦ γάλακτος, ἀποθηκευόμενον ὑπὸ τὸ δέρμα τοῦ ἀνθρώπου, παρέχει τρεῖς μεγάλας ὠφελείας εἰς τοῦτον. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐμποδίζει ὡς κκὸς θερμαγωγὸς τὴν ἐξάτμισιν τῆς θερμότητος τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ οὕτως ὁ ἄνθρωπος διατηρεῖ ἐν ἑαυτῷ τὴν παραγομένην ὑπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ θερμότητα καὶ δὲν αἰσθάνεται τὸ ψυχρὸς τῆς ἀτμοσφαιρας ἐν καιρῷ μάλιστα χειμῶνος ἢ εἰς ψυχρὰς χώρας· διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ἄνθρωποι ἐξησθενημένοι καὶ ἐκ χαρῶν νόσων ἀναρρωμένοι αἰσθάνονται πλείωτερον τὸ ψυχρὸς τοῦ χειμῶνος ἢ οἱ εὐσαρκοὶ καὶ ἱκανὴν ποσότητα λίπους ὑπὸ τὴν ἑαυτῶν σάρκα φέροντες· συνάμα

δὲ ἀποκαθιστᾷ τὰς γραμμάς τῆς μορφῆς τῶν μορίων τοῦ σώματος αὐτοῦ (τοῦ προσώπου δηλ., τοῦ κορμοῦ, τῶν ἄκρων) οὐχὶ δξείας ἀλλ' ἐστρογγυλευμένας καὶ τὸ ἔλλειπτικὸν σχῆμα παραλαμβανούσας, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς βάσις τῆς ὠραιότητος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος· διὰ τοῦτο παρατηροῦμεν ὅτι τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς εὐμοιροῦν λίπους δὲν παρουσιάζει ὀξείας γωνίας, ἀλλὰ τὸ μὲν πρόσωπον αὐτῆς γίνεται ἔλλειψοειδὲς διὰ τῆς καταθέσεως λίπους εἰς τὰς παρεῖας, καὶ δὲν φέρει τὰς ἐξοχὰς τῶν ὑπεροφρῶν τόξων οὐδὲ τὰς κοιλότητας τῶν κογχῶν τῶν δ-φθαλμῶν, οἱ δὲ βραχίονες καὶ τ' ἀντιβράχια αὐτῶν καθὼς καὶ ὁ κορμὸς τούτων γίνονται ὁμοίως ἔλλειψοειδῆ, διακρινόμενα τῶν ἀνδρικῶν σωμάτων. Ποσάκις τὸ κλόπιον ὑμῶν ἐλέμμε δὲν ἐξήτησε νὰ ἴδῃ ἐπὶ σιγμῆν τὸ ὠραῖον τῆς γυναικὸς πρόσωπον καὶ δὲν ἐθαυμάσετε τὸ ἔλλειπτικὸν τοῦτο σχῆμα! Καὶ τέλος χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη τροφῆς, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος ἐν ἔλλειψει ἄλλης καὶ μεταχειρίζεται πρὸς θρέψιν τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ βελτίωσιν τῶν διὰ τοῦ χρόνου φθειρομένων αὐτοῦ μορίων· διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι οἱ νοσοῦντες στερούμενοι τροφῆς γίνονται ἀσθενέστεροι, ἤτοι τρώγουσιν ἐν ἀρχῇ μὲν τὸ ὑπὸ τὸ δέρμα ὑπάρχον λίπος αὐτῶν καὶ ἐφεξῆς τὸ ἑαυτῶν κρέας, αὐτοφαγοῦσι.

Ἡ δὲ τυρία καὶ τὰ ἅλατα τοῦ γάλακτος δὲν ἀποθηκεύονται ὡς τὸ βούτυρον αὐτοῦ, ἀλλ' ἀμέσως λαμβάνουσι ζῶην, ἥτοι μεταστοιχειοῦνται καὶ παραλαμβάνουσι τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνεργεῖαν τῶν μικροτάτων ἀτόμων τῶν ἀποτελούντων τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὕτω χρησιμεύουσι νὰ διαπλάσσωσι νέα καὶ ἐπαυξήσωσι τὸ σῶμα αὐτοῦ. Καὶ καθὼς τὸ βούτυρον κωλύει τὴν ἐξάτμισιν τῆς ζωικῆς θερμότητος, οὕτως ἡ τυρία καὶ τὰ ἅλατα προκαλοῦσι ταύτην διὰ τῆς μεταστοιχειώσεως αὐτῶν· καὶ καθὼς τὸ βούτυρον χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη τροφῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὕτως ἡ τυρία καὶ τὰ ἅλατα ἀποτελοῦσι τὴν κυρίως τροφήν αὐτοῦ· καὶ καθὼς τὸ βούτυρον ἐξωρατίζει τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ἡ τυρία καὶ τὰ ἅλατα σκοπὸν ἔχουσι τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐξωρατίζομένου τούτου σώματος. Ὡστε ἐάν τινες ἐθαυμάσατε τὸ ὠραῖον τῆς γυναικὸς σῶμα, πόσοι δὲν ἐθέληθητε ἐκ τῆς ἀγαθῆς κατασκευῆς τούτου!

Β') Ὅσακις ὅμως οἱ μαστοὶ τῶν ζώων τούτων ὑπερβαλλόντως ἐνεργῶσι καὶ τὸ ἐκκρινόμενον ἀπ' αὐτῶν γάλα περιέχῃ πολλὴν ἀφθονώτερον τὸ βούτυρον, τὴν τυρίαν καὶ τὰ ἅλατα αὐτοῦ, ἢ ὁσακις εἰς τὰ θηλάζοντα ὑμῶν βρέφη δώσῃτε τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος ἢ προβάτου καὶ τὸ γάλα τῆς αἰγὸς (περιέχον ἄφθονώτερον μόνον βούτυρον καὶ ἅλατα σχετικῶς πρὸς τὸ γάλα τῆς γυναικὸς) καὶ δὲν τροποποιήσῃτε προηγουμένως αὐτὸ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, τότε τὸ τοιοῦτον γά-

λα ἐρεθίζει τὰ πεπτικά ὄργανα τοῦ βρέφους καὶ προκαλεῖ τὴν ἐλαττωμένην παραλαβὴν τῶν θρεπτικῶν αὐτοῦ στοιχείων καὶ τὴν ἐξασθένησιν καὶ ἀτροφίαν αὐτοῦ. Καὶ τοῦναντίον, ὁσάκις οἱ μαστοὶ ἀτελῶς ἐνεργῶσι καὶ τὸ ἐκκρινόμενον γάλα περιέχῃ ὀλιγώτερον βούτυρον, τυρίαν καὶ ἄλατα, ἢ ὁσάκις θελήσῃτε νὰ διαθρέψῃτε τοὺς ἀμνοὺς διὰ τοῦ γάλακτος τῆς ὄνου, τότε τὸ τοιοῦτον γάλα, περιέχον τὰ χρήσιμα θρεπτικά στοιχεῖα εἰς ἐλαχίστην ποσότητα, προκαλεῖ ἐπίσης τὴν ἐξασθένησιν καὶ ἀτροφίαν τῶν θηλαζόντων.

Ἄλλοτε δὲ, ὁσάκις οἱ μαστοὶ τῶν ζῶων παύσι νὰ ἐνεργῶσιν, ἢ ὁσάκις αἱ τροφαὶ πάσχωσι καὶ οἱ μαστοὶ αὐτῶν ἐλάχιστα ἐνεργῶσι καὶ ἐν τούτοις ἀμέλγετε αὐτοὺς ἢ δίδετε εἰς τὸ στόμα τῶν θηλαζόντων, τὸ ἐκκρινόμενον γάλα οὐ μόνον ἐλαχίστην περιέχει ποσότητα γαλακτοσφαιρίων καὶ βουτύρου, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ποσότητα τυρίας καὶ ἀλάτων, ἀλλὰ καὶ ἀντ' αὐτῶν ἀπάντων περιέχει τὰ ἀσκίδια τῶν ἀδενίσκων μὴ ὑποστάντα τὴν λιπώδη διήθησιν, καὶ ἄφθονον λεύκωμα ἐκ τοῦ ὄρρου τοῦ αἵματος τοῦ ζώου· τὸ τοιοῦτον γάλα εἶναι βλαβερὸν διότι οὐδέποτε χρησιμεύει πρὸς διάπλασιν τοῦ θηλαζόντος, ἀλλὰ μόνον πρὸς θρέψιν αὐτοῦ, ὅποτε τὸ ὑπάρχον ἐν τοιοῦτῳ γάλακτι λεύκωμα ἐρεθίζει τὰ πεπτικά ὄργανα τοῦ βρέφους καὶ προκαλεῖ τὴν ἐξασθένησιν τούτου. Καὶ πάλιν, ὁσάκις οἱ μαστοὶ τῶν ζῶων πάσχωσι καὶ ἀτελῶς ἐνεργῶσι, τὸ δὲ ἐκκρινόμενον γάλα περιέχει ὀλιγώτερον ποσὸν βουτύρου καὶ τυρίας μεμιγμένον μετὰ τῶν προϊόντων τῆς βλάβης τοῦ μαστοῦ (πύου, αἵματος), τότε τὸ τοιοῦτον γάλα εἶναι πάντῃ μισαρὸν, διότι στερεῖται τῆς ιδιότητος τοῦ διαπλάττειν καὶ ἔχῃ πάντα τὰ συστατικά πρὸς μετάδοσιν τῆς νόσου ἢ πάσχει ἢ τροφός.

Εἰς τὰς τελευταίας ταύτας κατηγορίας κατατάσσουν οὐ μόνον τὰς νόσους τῶν μαστῶν τῶν ζῶων, ἀλλὰ καὶ ἐτέρας νόσους καθολικὰς τοῦ ὅλου σώματος αὐτῶν ὡς τοιαύτας δὲ νόσους ἀναγράφουσι τὴν χοιραδίωσιν, τὴν φυματίωσιν καὶ τὴν σύφιλιν διὰ τὴν γυναῖκα, τὰς μολυσματικὰς ἄφθας, τὴν φυματίωσιν καὶ τὴν perlsucht² διὰ τὰ λοιπὰ ζῶα. Ὅταν αἱ τροφαὶ πάσχωσι μίαν τῶν νόσων τούτων, τότε τὸ ἐκκρινόμενον ὑπ' αὐτῶν γάλα οὐ μόνον στερεῖται τῆς ἀρκούσης ποσότητος τοῦ βουτύρου, τῆς τυ-

ρίας καὶ τῶν ἀλάτων, ἀλλὰ καὶ ἐνέχει τὸν μολυσματικὸν τῶν νόσων τούτων ἴον, τὸν ὁποῖον μέχρι τοῦδε δὲν ἠδυνήθησαν μὲν οἱ ἐπιστήμονες νὰ βεβαιώσωσιν οὐδὲ διὰ τῶν χημικῶν ἀναλύσεων τοῦ γάλακτος οὐδὲ διὰ τῆς μικροσκοπικῆς ἐρεύνης αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἐν Βέρνη Καθηγητῆς Klebs εἰς τὰ 1873 ἐπιθανολόγησε διὰ τῶν πειραμάτων τῶν δημοσιευθέντων ἐν τῷ Α' τόμῳ τῶν Ἀρχείων τῆς πειραματικῆς παθολογίας καὶ φαρμακολογίας αὐτοῦ, διότι κατέδειξεν ὅτι διὰ τοῦ τοιοῦτου γάλακτος μεταδίδονται εἰς τὰ θηλαζόντα τέκνα αἱ νόσοι αὐταὶ τῶν τροφῶν.

Αὕτη εἶναι ἡ νέα γνῶσις ἣτις κατέπληξε τοὺς πολλοὺς καὶ ἠνάγκασε τὰς Κυβερνήσεις τῶν Ἑυρωπαϊκῶν Δυνάμεων, καὶ μάλιστα τῆς Πρωσίας, νὰ ἐπιστήσωσι τὴν προσοχὴν τῶν διευθυνόντων τὴν ἀστυνομικὴν ἱατρικὴν, ἵνα οὗτοι ἐπιβλέπωσι πάντα ταῦτα τὰ ζῶα, (τὰς ἀγελάδας), τὰ χρησιμεύοντα ὡς τροφὴ τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπωσιν οὐδὲ τὴν χρῆσιν τοῦ γάλακτος τῶν νοσοῦντων οὐδὲ τὴν ἐδωδὴν τοῦ κρέατος τούτων. Αὕτη εἶναι ἡ νέα γνῶσις ἣτις ἠνάγκασε καὶ ἐμὲ ν' ἀνυψώσω ἤδη τὴν φωνὴν διὰ τοῦ φύλλου τούτου τῆς Ἑστίαις, καὶ νὰ παρακινήσω τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας νὰ μὴ δίδωσιν εἰς τὰ νεαρά καὶ ὡς τὰ εὖοσμα καὶ δροσερὰ ἄνθη ἀναπτυσσόμενα ἑαυτῶν τέκνα ἀδιακρίτως τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον χρησιμεύει εἰς τὴν διάπλασιν καὶ τὸν ἐξωραϊσμὸν αὐτῶν.

K. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΝΗΣ.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ

Ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἔαρος, ἣτις καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς τὴν διάπλασιν πολλῶν μύθων καὶ τὴν σύστασιν ἐορτῶν, ἐπανηγυρίζετο οὐχὶ πρὸ μακροῦ χρόνου πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν παίδων. Οὗτοι κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου περιήρχοντο τὰς οἰκίας, ἄδοντες ἄσμάτια μικρὸν ἀλλήλων παραλλάσσοντα, ὅπως τύχῃσι παρὰ τῆς οἰκοδοσοποιῆς κεραματίου τινός, ἢ ὠδῶν, ἢ ἄλλων φιλοδορημάτων. Ὁ πρῶτος δὲ τοῦ ὀμίλου ἐκράτει σφαιροειδῆ στέφανον ἀνθέων, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου περιεστρέφετο ὑποκινούμενον ξύλινον ὁμοίωμα χελιδόνος.

Ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι ἀρχαία ὁ Ἀθήναιος

1. Τὸ γάλα τῆς πασχούσης ἀγελάδος περιέχει ἐπὶ τοῖς ὄμοις

κατὰ τὴν ἀ' ἐβδομάδα	βούτυρον	τυρίαν	λεύκωμα	ζάχαρον	ἄλατα	τὸ ὅλον τῶν ζερεῶν	ὑδωρ
" " β' "	0,07	0,48	8,90	0,08	0,17	9,70	90,30
" " γ' "	0,05	0,24	10,68	0,06	0,47	11,50	88,50
" " δ' "	0,58	1,76	6,80	0,68	0,68	10,50	89,50
" " ε' "	0,10	0,44	7,42	0,42	0,47	8,85	91,15
" " ἀνάρρωσιν	2,57	5,56	0,39	3,40	0,53	12,45	87,55

2. Τὴν νόσον ταύτην τῶν ἀγελάδων εἰσέτι δὲν ἐξελλήνισαν οἱ περὶ τὴν κτηνιατρικὴν ἀσχολούμενοι, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ παρέξω οὐδ' αὐτὴν οὐδὲ τὴν ἀντίστοιχον αὐτῆς κοινὴν ὀνομασίαν.